

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Explicatur in quo sensu appetere potuerit Angelus se esse æqualem Deo,
& in quo non: ad concordiamque reducuntur Diuus Thomas & Scotus.
membrum 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](#)

lo, & ei velim, ac reddam quod ipsius est, pertinet ad speciem iustitiae: amor, quo patrem diligimus, dum honorum debitum, et volo, ac exhibeo, pertinet ad speciem pietatis: amor, quo diligo proximum, dum elemosynam ad sublevidam illius necessitatem ei volo, & porrigit, pertinet ad speciem misericordiae: & ita de reliquis, quae proximo intant illius virtutem, aut nolumus: pro diuinitate namque obiectorum, siue bona sint, siue mala, quae eis volumus, aut nolumus, consurgunt diuersae species virtutum, ac virtutum per ordinem ad proximos. Vnde intelliges faciliter, quanam ratione precepta omnia, que circa proximos traduntur, in hoc B verbo, praecepto generali instaurantur, *Diligere proximum tuum sicut te ipsum.* Eodem modo alterius speciei est amor, quo nos ipsos ordinamus, aut inordinatè diligimus, dum nobis cibum ac potum appetimus, ac dum nobis appetimus veneremus, & dum nobis ordinatè aut inordinatè appetimus honores, & eminentiam, ac dum appetimus diuitias, & ita de reliquis obiectis, que nobis ordinatè, aut inordinatè appetimus: pro diuinitate namque huic modi obiectorum diuersae species virtutum, ac virtutum in ordine ad nos ipsos consurgunt. Eodem modo unus simplicissimus actus, ad virtutem religionis spectans, est, quo Deo volumus honorem, aut subiecitionem, ac obedientiam illi debitam, qui speciem sumit pro qualitate eius boni, quod non volumus, nec in eo actu sunt dictae rationes formales virtutis, vna qua consurgat ex Deo, cui tale unus volumus, & alia, qua consurgat ex bono, quod illi volumus & exhibemus.

Quo loco animaduerte, nos non negare, dari virtutem caritatis, tam naturalem, quam supernaturalem, qua Deum diligimus, quæcumque specie distinguita sit à virtute religionis, & à reliquis virtutibus, ac proinde quæ suos proprios actus habeat specie distinctos ab actibus aliarum virtutum: neque item negare virtutem caritatis in ordine ad proximos, & quæ nos etiam ipsos diligimus: sed quod assertimus est, quando bonum aliquod, vel nobis, vel alteri volumus non esse duas rationes formales virtutis, aut virtutis alteram quia nos, aut alterius amore amicitiae diligamus, nobis, aut alteri volendo illud bonum: & alteram, quia bonum illud amore concupiscentiae nobis, aut alteri velimus: sed unam tantum, quæ complementum speciei habere solet ex bono ita concupito nobis, aut alteri volito. Explicate autem qui sine actus proprio caritatis, & qui aliarum virtutum, & quando, ac quousque ex parte obiecti nobis, aut alteri voliti consurgat distincta species à caritate praesé sumpta, alterius est loci, ac temporis.

Hinc parat in appetitione, qua Angelus sibi beatitudinem appetierit, non certi duplicitatem rationem formalem, alteram conceperit in beatitudinis, & alteram, qua se ipsum amorem amicitiae dlexerit, sed virtutem ad unam simplicissimum appetitionem unius eiusdemque speciei pertinere, tam in genere naturae, quam in genere moris. Vnde virtus est manifestum, necesse non esse, ut concupiscentiam, qua Angelus sibi beatitudinem concupitur, praeceleriter amor amicitiae, quo se ipsum inordinatè dilexit, aut quod dilectio, ut ad vrumque partiale obiectum terminatur, sit duo amores ad diversas species virtutis, aut virtutum pertinentes. Quod fit, ut si concupiscentia beatitudinis apud Scotum ad speciem superbie non spectat, neque amor amicitiae, quo se ipsum inordinatè amando, eam sibi voluit, ad superbiam pertineat. Deinde non sufficit.

Molina in D. Thom.

A cincter probant Scotus & Gabriel ordinatum
amorem sui, vnde in Angelo ortum habuit inordinatus appetitus beatitudinis, pertinere ad speciem
superbie: quia esset actus distinctus a concupiscentia beatitudinis, pertinet ratiōne ad vitium
virtutis caritatis naturalis, amorisque sui ordinatus
contrarium per excessum, nec esset necesse, ut ad
superbiā pertineret, qui cum humilitate pugnat: quare non immerto natare videatur Scotus,
neque constanter affirmat pertinere ad speciem
superbie.

MEMBRVM III.

Explicatur, ipso quo sensu appetere potuerit Angelus se esse aequalis Deo, & in quo non: ad concordiamque reducuntur Diuini

Thomas & Scottus.

Creca tertiam conclusionem D. Thomae notandum est, Scotum in 2. d. 6. q. 1. in ea esse sententia, ut dicat, Angelum potuisse appetere se esse vt Deum per æqualitatem, potuisse que in eo peccare. Si tamen attente legatur, non pugnat cum D. Thoma. D. namque Thomas loquitur de primo peccato Angeli, intelligentiusque est de voluntate absoluta seu efficaci: Scotus autem, nec loquitur de primo peccato Angeli, nec de voluntate absoluta & efficaci, sed de conditionali, & inefficaci ad imperitum à media ad lexceptionem: qua voluntas inefficaciter & conditioniter nullius.

*Voluntate co-
dizionata ut
potuerit an-
gelus appere
re diuinam
equalitatem
atque ea in-
peccare.*

et conditionibus, velletas
consuevit appellari, sufficiit id peccatum. Quia
ergo sola voluntas efficax est, qua esse non potest
impossibiliter, corumve, quia talia esse creduntur,
velletas vero voluntative conditionalis esse potest
coram, qua nulla ratione esse possunt, vt Aristote-
les³. Ethicorum c. i. & 2, docet, merito. Scotus lo-
co citato affirmat, Angelum non potuisse quidem
peccare ex electio one, appetendo aequalitatem Dei,
vt electio est voluntas efficax meditorum ad finem;
sic enim lex Aristotele 3. Ethicorum c. 2. Electio fo-
lum est eorum, qua esse possunt: potius tamen
peccare: ex electione, vt peccare ex electione, est
peccare non ex ignoratia, nec ex passione, aut sub-
reptione, sed ex plena cognitione. Nec credo quic-
quam tunc posse reprehendi in hac sententia Scotti:
quoniam potius existimo satis probabile, Luciferum
post primum peccatum, non solum ostio prosecutum
fuisse Deum, voluntateque Deum non esse, vo-
luntate conditionata, si scilicet id esse posset, sed
etiam appetiuisse aequalitatem Dei. hoc est, se esse
qualis est Deus, aut quiescit Deus, si id villa ratione
esse posset. Tanta fuit in eo monstro superbia, ini-
quitas, & insolentia. Hac omnia, prater rationes
alias Scotti, mihi persuader illa brevis, quia in his
nullam video repugnantiam.

Vnde ad rationes quibus Diuus Thomas assertam conclusionem probauit; quatenus cum hac sententia Scotti pugnare alieum forte videbuntur; respondendum est. Ad primum, negando minorem, si sit ferme de voluntate conditionata; & post pri-
mum Luciferi peccatum: concedendo vero, si sit
ferme de voluntate absoluta; de qua sola conclu-
dit optimè probatio subsuntæ, non vero de volun-
tate conditionata, seu velleitate, in qua non feceris,
ac in voluntate absoluta certe potest ratio peccati
de uno & eodem obiecto, modo conditio apposita
talis non sit, quæ destruit rationem peccati, ut es-
set, si quis velleret, quod in se est peccatum; at sub
conditione, quod non esset peccatum.

Fff 3 Ad